

Γράφουν ο Γρηγόρης Χρονόπουλος και ο Γιώργος Χατζηβασίλης

ΓΙΑ ΝΑ ΜΗΝ ΞΕΧΝΟΥΝ ΟΙ ΠΑΛΙΟΙ ΚΑΙ ΝΑ ΜΑΘΑΙΝΟΥΝ ΟΙ ΝΕΟΙ...

Ένας φίλος ήρθε από τα παλιά φορτωμένος με χιλιάδες αναμνήσεις

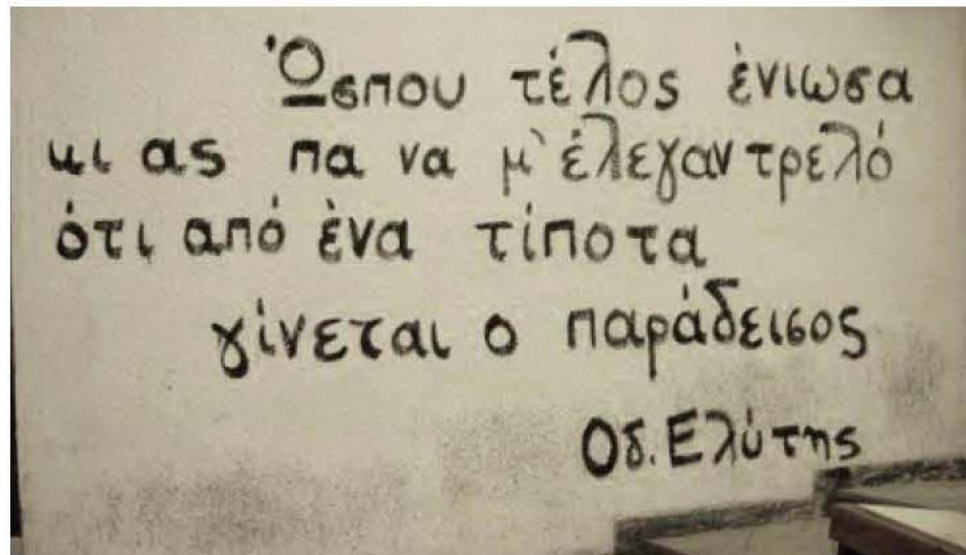
Γιώργο, γεια σου

Πέρασαν χρόνοι και καιροί και Πα-
σαλιές κι η νιότη, αλήθεια πότε
γερνάει κανείς; Πότε φτάνει να στα-
ματήσει να θέλει; Να αρνηθεί τη
ζήση; Νομίζω είναι λίγοι εκείνοι
που φτάνουν σε μαύρο τοίχο και
δεν θέλουν να πάνε πάρα πέρα. Για-
τί οι πόνοι - σωματικοί ή ψυχικοί
- είναι ασήκωτοι και προτιμούν την
άρνηση.

Αυτά δεν είναι γηρατειά. Ο άνθρω-
πος γερνάει όταν φτάσει να μην
έχει ενδιαφέροντα. Όταν εγκολλη-
θεί την άρνηση ή την αδιαφορία.
Και ξέρεις, υπάρχουν πολλοί που
δεν έχει καμία σχέση η ηλικία με τα
γεράματά τους, είναι οι άνθρωποι
χωρίς σκέψεις και χωρίς αισθήμα-
τα. Περνάνε από τη ζωή χωρίς να
μάθουν, χωρίς να πάρουν, χωρίς
να δώσουν κάτι. Όμως να πούμε
για φυσιολογικούς ανθρώπους, για
τους πολλούς, πότε γερνάει κανείς.
Καί πόσο κρατάνε και τα γηρατειά;
Κάποτε, κάπου υπάρχει και ένα τέ-
λος. Σκέφτομαι εκείνη την ώρα,
όταν το βλέπεις, το ξέρεις ήρθε η
ώρα να πεις αντίο. Το σκέφτηκες
ποτέ; Το αναφέρω έτσι φιλοσοφι-
κά, φιλολογικά ας το πούμε. Δεν
τα συζητάμε αυτά κι όμως είναι η
μεγάλη ώρα που όλοι θα ζήσουμε.
Πώς θα είναι; Είναι μια αναχώρηση
μοναδική, αποχώρηση, αφανισμός,
εγκατάλειψη ολοσχερής. Τα χάνεις
όλα. Αυτό το χάνεις, όμως, πώς εί-
ναι, πώς το αντιμετωπίζει καθένας.
Δεν είναι χάσιμο υλικό, δεν είναι
ήττα, χάνονται τα πάντα και τα αγα-
πημένα και τα συμπαθή. Και συνή-
θειες και το τι είδες, το τι ξέρεις, το
τι γνώρισες, η ζωή όλη.

Κι ακολουθεί η σκέψη, μετά; Τι γί-
νεται μετά; Μια περιέργεια που δεν
ήρθε κανένας να μας πληροφο-
ρήσει. Σίγουρα υπάρχει συνέχεια,
αλλά πως είναι από την από 'κει
μεριά; Εντάξει, σ' ακούω να λες,
δεν νομίζεις πως το πήγες μακριά;
Καλά, ρε φίλε, λόγον είπα δεν έκο-
ψα και δέντρο, που έλεγε κι η θεια
η Παναγιώτα. Γιατί, δεν ζούνε όλοι
με αυτή την απορία; Εγώ δεν μεμ-
ψιμοιρώ, εγώ ζω όπως ζούσα πάντα
κι εφόσον ζω θάνατος δεν υπάρχει
κι όταν έρθει δεν έχουμε θάμα να
μας απασχολεί. Εγώ ζω με κείνο του
Καβάφη... «σαν έτοιμος από καιρό,
σαν θαρραλέος αποχαιρέτα την τυν
Αλεξάνδρεια που χάνεις».

Έχω κι ένα μεγάλο στεφάνι "ευχα-

ριστώ" για την παρουσία μου στη
ζωή. Έλα ρε φίλε, μη γκρινιάζεις,
τρίτη ηλικία είμαστε, δεν παραπο-
νιόμαστε, φιλοσοφούμε, θα πούμε
και μια κουβέντα παραπάνω. Έλα,
θα σου γράψω κι ένα ποιηματάκι,
έτσι μια φθινοπωρινή εικόνα, όπως
έρχεται κι ο χειμώνας είναι όμορ-
φα. Όλες οι εποχές έχουν η κάθε
μια την ομορφιά της, όπως και όλες
οι εποχές της ζωής.

ΤΟ ΤΖΑΚΙ

Το κούτσουρο καιγότανε στο τζάκι
κι η μοναξιά αγκαλιαστή την ανε-
ξαρτησία,
έπαιζαν με τις φλόγες σαν παιδιά.
Το σπίτι είχε μιας μάνας τη στοργή
και η βροχή στο τζάμι
σιγοτραγούδαγε απαλά απ' το πρωί
απλά και σιγανά και συνεχόμενα.
Πόσα τραγούδια αράδιασε,
μελωδικά τραγούδια.
τραγούδια της παρηγοριάς,
της αντοχής τραγούδια.
Είπαν γι' αυτοσυγκέντρωση,
είπαν για νοσταλγία
είπαν για περισυλλογή,
είπαν για καρτερία,
είπαν για χτες και για προχτές.
Για αύριο δεν είπαν.
Και κάπου εκεί στα σκοτεινά,
στην άκρη εκεί κρυμμένο
ήταν το "δεδικαίωται".
σαν κεκτημένο εύγε.
Και στο παράθυρο το φως
έγραφε ένα αντίο,
ένα αντίο γκριζωπό,
χαιρετισμού μαντίλι.

Γρηγόρης

ΑΠΑΝΤΗΣΗ

Γειά σου κι' εσένα καλέ φίλε,
Πολύ φιλοσοφημένο σήμερα το κεί-
μενό σου και μού βάζεις δύσκολες
ερωτήσεις. Πότε γερνάει κάποιος;
Την απάντησή μου έδωσε η μάνα

μου πριν πολλά χρόνια σε βαθιά γε-
ράματα, όταν μού είπε ότι βαρέθηκε
να ζει. Έχει βάση αυτό, γιατί έχω
γνωρίσει νέους ανθρώπους που βα-
ρέθηκαν να ζουν και ηλικιωμένους
που δεν χορταίνουν τη ζωή, όπως
εσύ ας πούμε. Ούτε είναι οι πόνοι
και οι αρρώστιες αποκλειστικότητα
της τρίτης ηλικίας, γι' αυτό έχουμε
παιδικά νοσοκομεία, αλλά και νέοι
άνθρωποι που υποφέρουν από αρ-
ρώστιες. Αλλωστε, αυτά λες κι' εσύ
για τον άνθρωπο που γερνάει όταν
φτάσει να μην έχει ενδιαφέροντα,
όταν εγκολληθεί την άρνηση, ή την
αδιαφορία.

Όταν λέμε πως «η ζωή είναι ωραία»
δεν είναι σχήμα λόγου, αλλά μια
πραγματικότητα που απολαμβάνου-
με ακόμη και στην τρίτη ηλικία,
γιατί η ζωή είναι προνόμιο και γι'
αυτό την περασμένη Κυριακή τιμή-
σαμε τη μάνα που μάς χάρισε αυτό
το προνόμιο. Εμείς μπορούμε να
κάνουμε τη ζωή μας ωραία με χί-
λιους τρόπους, γιατί οι δυνατότητες
είναι απεριόριστες αν το θέλουμε
πραγματικά και μάλιστα δεν χρειά-
ζεται να είναι κανείς πλούσιος για
να καρεί τη ζωή. Υπάρχουν πλούσι-
οι και φτωχοί που δεν ξέρουν πώς
να χαρούν τη ζωή, όλοι μας ξέρουμε
ακόμη και συνανθρώπους με ανα-
πηρίες που δεν τους εμποδίζουν κα-
θόλου να χαίρονται τη ζωή.

Βέβαια, υπάρχουν οι εξαιρέσεις και
χτες στον «Κόσμο» δημοσιεύσα-
με μια πολύ ενδιαφέρουσα έρευνα
για τις αυτοκτονίες ηλικιωμένων,
όμως πιστεύω πως αυτό είναι ένα
πρόβλημα σχετικά άγνωστο στην
ελληνική κοινωνία. Οι έλληνες ηλι-
κιωμένοι ζουν μέσα στην ευρύτερη
οικογένεια, έχουν τα ενδιαφέροντά
τους και ακόμη στην τρίτη ηλικία
βρίσκουν τρόπους για να ομορφαί-

νουν τη ζωή τους.

Όμως, αξίζει να ζούμε δυστυχισμέ-
νη ζωή, επειδή φοβόμαστε τον θά-
νατο; Ή μήπως πρέπει να βρούμε
τρόπους για να βάλουμε τέλος στη
δυστυχία μας; Όλοι μας έχουμε ζή-
σει δύσκολες στιγμές από αρρώ-
στειες, από τον θάνατο αγαπημένων
μας, από οικονομικές καταστροφές,
αλλά επιβιώσαμε επειδή αγαπάμε
τη ζωή και εκτιμούμε πόσο πολύτι-
μη είναι για την ύπαρξή μας.

Βέβαια και η υγεία -η σωματική
και ψυχική- παίζει πολύ σημαντικό
ρόλο, γι' αυτό πρέπει να την προσέ-
χουμε σε όλες τις ηλικίες και προ-
παντός στην τρίτη, αλλά όσα χρόνια
και αν ζήσει ο άνθρωπος, όσο υγιής
αν είναι και δημιουργικός, αθάνα-
τος δεν είναι. Όμως, γιατί μας τρο-
μάζει ο θάνατος; Ίσως επειδή δεν
ξέρουμε τί θα βρούμε στην άλλη
όχθη, ίσως επειδή φοβόμαστε την
κόλαση αν είμαστε θρησκευόμενοι.
Για μένα ο θάνατος μπορεί να είναι
το τέλος και ασφαλώς θα ήθελα να
είμαι αθάνατος, όμως δεν είμαι μη-
δενιστής και σκέπτομαι πως ο θά-
νατος ίσως να είναι μια περιπέτεια,
ένα ταξίδι στο άγνωστο, η αρχή μιας
διαφορετικής ύπαρξής μου. Αν δεν
επαληθευτούν οι προσδοκίες μου
αυτές, δεν θα το καταλάβω στην
ανυπαρξία, αλλά προτιμώ να φύγω
με την ελπίδα παρά με τον φόβο...
Επειδή μού περισσεύει λίγος χώ-
ρος, φίλε μου, κατ' εξαίρεση σήμερα
θα δημοσιεύσω μερικούς στίχους
για τη ζωή από τον Ναζιμ Χικμέτ σε
απόδοση τού Γιάννη Ρίτσου:

Πρέπει να την πάρεις σοβαρά
Τόσο μα τόσο σοβαρά
Που θα φυτεύεις, σα να πούμε,
ελιές ακόμα στα εβδομήντα σου
όχι καθόλου για να μείνουν στα παι-
διά σου
Μα έτσι γιατί το θάνατο δεν θα τότε
πιστεύεις
όσο κι αν τον φοβάσαι
Μα έτσι γιατί η ζωή θα βαραίνει
πότερο στη ζυγαριά.

